

pter». Segons Kluge tant *knittern* com *knattern* són onomatopeies; i *knistern* el relliga amb *knirschen* que és una altra onomatopeia. Les onomatopeies ens deïxen en un terreny de gran vaguetat; d'altra banda 'crepitat' no és pas el mateix que 'sacsejar' ni de bon tros.

Morfològicament no hi ha dubte que la derivació *sacsar* → *sacsó* és seductora. Adhuc podríem pensar si *sacsó* no pot ser continuació d'un mot clàssic ben documentat, *succussio*, de la mateixa arrel que *succutere* i *succussare*, i que es troba en Sèneca en el sentit de «secousse, ébranlement, tremblement de terre»: que *SSIONE* no hagi donat *-xó* sinó *-só* no deixaria de fer escrípol; i vacillem, més aviat incrèduls, davant el suggeriment que l'agrupació amb *-cc-* pogués prevenir la palatalitat. Però ben mirat també podríem pensar que *sacsó* sortís de **sacsao* derivat de *sacsar* amb el sufix d'abstracte *-ao* *-ATIONE*; que no hi hagi cap testimoni de *-ao* en un mot tan abundantment documentat des de princ. S. xv, també fa escrípol; i tampoc potser no l'hem de declarar invencible.

Pel que fa al significat no em sembla inconcebible veure algun lligam amb la idea de 'sacsejar'; poc convenç dir que la persona que té sacsons a la carn, se li marquen més quan se sacseja; que si sacsegem molt un sac omplint-lo fins a no poder més de materials no gaire fins, no merament polsosos (patates, llenties, graveta) s'hi marcaran alguns sècs; especialment podem pensar en la situació a què apunta Ros: la «alforça» les dones «pueden soltarla quando quieren», i llavors podran fer-ho (potser...) amb una sacsada enèrgica.

Tot plegat resta massa vague i condicional per conve'nç'ns gaire. La relació amb *séc* i amb les superfícies segades és incomparablement més clara. Ens hem de decantar a creure que realment es va partir de *SECTIONEM*: el veinatge amb *SECARE* i els seus continuadors *segat* i *séc*, amb els quals la llengua havia de percebre constantment el lligament semàntic i formal, faria que la *c* de *SECTIONEM* resistís a la vocalització; s'hi afegí, certament la influència de *sacsar* i *sacsada*, amb la força que havien de prestar-li els contactes de sentit que hem assenyalat; i això no sols ajudà a mantenir la *-c-* sinó que féu també que la *e* pretònica es pronunciés *a* en els dialectes occidentals. Tant si partim de *SECTIO* com d'un derivat de *sacsar*, *SUCCUSSARE*, sempre hi ha canvi del gènere femení en masculí, però això es dóna en altres mots en *-io* (*toisó*, els en *-or* etc), i la quasi-sinonímia amb el masculí *séc*; havia d'acabar de consumir-ho.

DERIV : *Sacsonera* (DAG). *Sacsonut* (Val., DAG), d'on *sacsanut* tot.; *sacserut* (??), si és mot real hi ha encruentament amb *geperut*). *Sacsonat* *Sacsonejar*. *Sacsoner*, adj. 'que forma sacsó, comparable a un sacsó': «L'avi Mauva --- quina testa d'estudi: --- aquelles orellasses, --- aquelles arrugues *sacsoneres* del front, colrades i grosses en la part baixa ---», Ruyra (*El Rem de 34*, = *Pinya d R* II, 59). + *Assacsonar*: «--- teranyina --- que una mà invisible atavellava, *assacsonava* i conteixia a la valona de la canella», Noller (O. C. VIII, 168.10f.)

Sacsonejar, *sacsoner*, *sacsonut*, V. *sacsó* *Sacudida*, *sacudir*, V. *sacsar* *Sàcul*, *sacull*, V. *sac* *Sacurrar*, V. *socarrar* *Sacutassa*, V. *ceguda* i *sac* *Sacutell*, V. *sac*

SÀDIC, derivat del nom del Marquès de Sade († 1814), autor de novel·les franceses que descriuen aqueixa perversió eròtica. □ 1ª doc : 1932, DFa. DERIV : *Sadisme* (id.). CPT : + *Sadomasoquisme* (Rev. Cat Psicoan II, 1985, 124).

SADOLL, del ll. arcaic SATÜLLUS derivat diminutiu de SATUR, -ŪRA, -ŪRUM, 'tip, fart, associat'. □ 1ª doc : S. XIII, Lluïl.

«Un burguès fort ric --- elegí plaers temporals al delit de sa ànima --- e car los delits temporals no poden *sadollar* la ànima, per açò --- no podia atrobar compliment de delit a negun dels cinc senys corporals --- ell cogità que elegís delit e compliment de sa ànima en les coses espirituals; e adoncs cogità en Déu, e en bonea, granea, e en les altres virtuts de Déu; après cogità en les virtuts de hom, e adoncs sentí sa ànima *sadolla* e complida de ses cogitacions», Lluïl (*Merav*, Ag. II, 290-1). «Un hom jau naftrat en lo camí --- un hom passant per lo camí, mogut de pietat, levà-li les mosques que tenia en les nafres, e l'om naftrat dix: —Molt de mal m'as fet, car aquestes mosques que m levest de les nafres ja staven *sadolles*, e no m turmentaven tant com feren al començament: are vendran altres mosques e menjar-m'an altra tanta sanc con han fet les altres, e m daran semblant turment: axí esdevé als pobles ab los oficials novells», *Eximplis*, recull Ag, LXXXI, vol. I, 85. «Llevaven-la en alt, e cantaven una cantilena --- e açò li ere menjar e beure *sadoll*», StVicentF (*Serm* II, 198.13). «--- No se'n veuria *sadolla* la mia ploma!», *Decam.* VII, § 7, 413 12f. (trad. «mai *sazia* non se ne vedrebbe la voce mia», 1961, p. 442).

Avui segueix viu i usat en la llengua literària per tot, encara que en el Continent ja no pertany a l'ús oral, almenys de les ciutats; resta comarcalment en alguna dita proverbial: «monges i polls mai no són *sadolls*», que el DAG recull a Vic, i *AlcM* en cita una altra de Manresa. Ha tingut un cert curs una forma de vocalisme assimilat *sodoll*, que ús usual en una part de Mallorca: AMAlcover observava la pronúncia *sədól* a Felanitx, Ariany i Pina, en canvi *sodól* a Caimari i Sencelles (BDLC IV, 247); antigament aquesta fou una peculiaritat de l'autor del *Curial*: «lexa les viandes, qui costen molts dinés; elegeix aquelles qui s donen sens preu e *sodollen* l'ànima», NCI III, 35; «La Reyna, que no s veyia *sodolla* de festejar-la ---» (ed. Rubió II, 55, igual en la dels NCI).

Vivaç també l'ús de *sadoll* com a substantiu, comparable al cas de *fart* i *tip*, i del cast. *ahito* que també són alhora adjectius i substantius: tant es pot tractar d'un cas de substantivació de l'adj., com d'un postverbal de *sadollar*, com prefereix *AlcM* (*fart* i *ahito* més aviat semblen allò). Ho observem a les tres Illes: «anar a donar un *sodollet*» que *AlcM* cita d'un article mallorquí; eiv. «*sadoll*: hartazgo, ahito», PzCabr; «si